

สถานการณ์พัฒนาการเด็ก และพฤติกรรมสุขภาพของครอบครัวด้านอนามัยแม่และเด็ก
เขตสุขภาพที่ ๑๐

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง(Cross-sectional survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยเขตสุขภาพที่ 10 ปี2557 กลุ่มตัวอย่างคือ พ่อแม่/ผู้เลี้ยงดูและเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 8 เดือน - ถึง 5 ปีจำนวน 898 คน สุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Three-stage Sampling เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบคัดกรองพัฒนาการ (DENVER II) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และ สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) การทดสอบอัตราส่วนออด (Odds ratio) และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ชนิด Binary Logistic Regression

ผลการศึกษาพบว่า เขตสุขภาพที่ 10 มีพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้านร้อยละ 56.6 เมื่อแยกเป็น ด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่และด้านภาษา พบสมวัยร้อยละ 88.8 , 88.3,87.9 และ 66.7 ตามลำดับ เด็กอายุ 1-2 ปี พัฒนาการสมวัยทุกด้าน ร้อยละ 66.2 เด็กอายุ 3-5 ปี มีพัฒนาการสมวัยทุกด้านเพียงร้อยละ44.5ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กรวมทุกด้านพบดังนี้ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ของผู้ดูแล อายุของพ่อ และการฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยพบดังนี้อายุแม่ และวิธีการคลอดระดับการศึกษาและอาชีพของพ่อ ประเภทของผู้ดูแล ระดับการศึกษา และรายได้ของผู้ดูแล ส่วนสูงและน้ำหนักตามเกณฑ์ของเด็กปฐมวัย สำหรับผลการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธี Binary logistic regression พบว่าผู้ดูแลที่มีการศึกษาสูงกว่า และแม่ที่ฝากครรภ์ครบตามเกณฑ์ มีอิทธิพลต่อพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้านของเด็กปฐมวัย เด็กที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ และมีผู้ดูแลหลักที่เป็นพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัย โดยผู้ดูแลเด็กที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความเสี่ยงเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าโดยรวมทุกด้านมากกว่าผู้ดูแลที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี 3.6เท่า (p-value = 0.05) แม่ที่ฝากครรภ์ไม่ครบ 5 ครั้งคุณภาพ มีความเสี่ยงที่เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าโดยรวมทุกด้านมากกว่าแม่ที่ฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งคุณภาพ1.3 เท่า(p-value = 0.04) เด็กที่น้ำหนักเทียบเกณฑ์อายุต่ำกว่าเกณฑ์ มีความเสี่ยงมีพัฒนาการทางด้านภาษาสงสัยล่าช้ามากกว่าเด็กที่มีน้ำหนักตามเกณฑ์อายุ1.3 เท่า (p-value = 0.01) และผู้ดูแลที่เป็นปู่ตายายมีความเสี่ยงที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาสงสัยล่าช้ามากกว่าผู้ดูแลที่เป็น แม่พ่อ 0.1 เท่า (p-value =0.03)

ปัญหาพัฒนาการสงสัยล่าช้าของเด็กปฐมวัย สามารถแก้ไขให้ลดลงได้ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ดังนี้ (1) การให้ความรู้พ่อแม่และผู้ดูแลเด็กในการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องโดยเน้นกระบวนการสอนแบบมีส่วนร่วมตามกิจกรรมโรงเรียนพ่อแม่เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง (2) หน่วยงานสาธารณสุขพัฒนาคลินิกฝากครรภ์ และคลินิกเด็กดีให้ได้มาตรฐานและการให้บริการทุกครั้งต้องครบถ้วนตามข้อกำหนดในเกณฑ์มาตรฐาน (3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดบริการตลอดจนเร่งรัดประชาชนเป้าหมายได้เข้าถึงบริการเพื่อให้ได้รับบริการเร็วและมารับบริการตามนัด และสำคัญที่สุด คือการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ได้ตามเกณฑ์คุณภาพเพราะจากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าเด็กอายุ 3-5 ปี ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในศูนย์เด็กเล็ก มีพัฒนาการสมวัย เพียงร้อยละ44.5

คำสำคัญ: พัฒนาการเด็กปฐมวัย, ปัจจัยที่มีอิทธิพล

กรมอนามัย

ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี